

Takto technológie menia spôsob myslenia a pozornosť detí

4. DECEMBRA 2018

<https://skvelyrodic.sk/takto-technologie-menia-sposob-myslenia-a-pozornost-deti/>

Myslenie. Schopnosť vyjadrovať sa, logicky uvažovať a vyvodzovať závery na základe našich skúseností, poznatkov a postrehov.

Myslenie z nás robí ľudí a umožnilo nám komunikovať, tvoriť, stavať, napredovať a stať sa civilizovanými. Aj vďaka mysleniu sú naše deti tým, čím sú a robia to, čo robia – pozorujú, učia sa, zapamätávajú si, spochybňujú, usudzujú, tvoria, argumentujú, rozhodujú sa a konajú.

Niet pochyb, naše myslenie ovplyvňuje rad moderných technológií, predovšetkým internet. Vplyv technológií na našu myseľ je zjavný a pritom nenápadný, úmyselný aj mimovoľný. Prinášajú nám mnohé výhody a zároveň nám škodia.

Technológie sa vyvíjajú obrovskou rýchlosťou a nevieme s istotou posúdiť ich pozitíva a negatíva z hľadiska vplyvu na schopnosť detí myslieť. Chýba nám k tomu zhodnotenie týchto moderných výtvarných z dlhodobého aspektu.

Neustále pribúdajú výskumy, ktorých výsledky potvrdzujú, že technológie môžu byť pre myslenie detí prínosné aj škodlivé. Okrem toho, technológie neovplyvňujú myslenie detí len povrchovo.

Keďže mozog dieťaťa sa neustále vyvíja a je tvárny, časté používanie technológií ho ovplyvňuje úplne iným spôsobom, ako bol ovplyvňovaný mozog predchádzajúcich generácií. Je jasné, že dostupné technológie ovplyvňujú vývoj ľudského mozgu.

Keď ľudia začali veľa čítať, podporili sa funkcie mozgu ako sústredenie a predstavivosť. Vzostup internetu zas posilnil našu schopnosť rýchlo a efektívne prezerat informácie.

Vplyv technológie na deti prináša pozitíva aj negatíva. To, či technológie vývoju myslenia vášho dieťaťa pomáhajú alebo ho poškodzujú, závisí od toho, o aké konkrétne technológie ide, ako často ich dieťa používa.

V ranom detstve určuje vzťah detí k technológiám rodič, a tým aj ich vplyv na myslenie dieťaťa, od synaptickej aktivity až po vedomé myslenie.

Výskum preukázal, že technológie u detí ovplyvňujú najmä tieto oblasti spojené s myslením: pozornosť, príliš veľa informácií, rozhodovanie, pamäť a učenie. V každej z týchto oblastí môžu mať technológie negatívny aj pozitívny vplyv.

Pozornosť

Pozornosť môžeme považovať za niečo ako bránu myslenia. Bez nej by ostatné aspekty myslenia (vnímanie, pamäť, jazyk, kreativita, uvažovanie, riešenie problémov a rozhodovanie) boli oslabené alebo by sa vôbec nevyskytovali.

Schopnosť vašich detí naučiť sa efektívne a dôkladne sústrediť je základom pre všetky aspekty ich rastu a kľúčom k tomu, aby sa z nich stali úspešní a šťastní jednotlivci.

Zistilo sa, že pozornosť je veľmi tvárna a najviac ju ovplyvňuje prostredie, v ktorom sa využíva. Selektívna pozornosť sa vyskytuje v zvieracej ríši. U mnohých druhov zvierat sa rozvíjajú pozorovacie schopnosti, ktoré im pomáhajú fungovať a prežiť.

Vlci, levy, tigry a iní predátori majú dobre vyvinutú vizuálnu pozornosť, ktorá im umožňuje zbadat a vystopovať svoju korisť. Oproti tomu ich obeť – vrátane jeleňa a antilopy – má vynikajúcu sluchovú pozornosť.

Tá im umožňuje zachytiť zvuky približujúceho sa predátora. U predátorov aj ich korisť sa takáto pozornosť vyvinula na základe prostredia, v ktorom žijú.

Aj človek podlieha vplyvu prostredia, v ktorom žije. Či ide o schopnosť novorodencov rozpoznať tvár ich rodičov alebo o pozornosť detí v škole, prostredie, v ktorom deti žijú, ovplyvňuje druh pozornosti, ktorý sa u nich bude vyvíjať.

Pred niekoľkými desiatkami rokov sa deti venovali predovšetkým čítaniu. Táto aktivita neponúka veľa rušivých vplyvov a vyžaduje si intenzívnu a neprerušovanú pozornosť, predstavivosť a pamäť.

Príchod televízie túto pozornosť zmenil, pretože ponúkol deťom vizuálne podnety, rozptýlil ich pozornosť a poskytol im málo priestoru pre predstavivosť.

Potom sa objavil internet. Deti sa ocitli v úplne inom prostredí: udržať sústredenú pozornosť je nemožné, predstavivosť je nepotrebná a pamäť je potláčaná.

Technológie spôsobujú, že mozog venuje informáciám pozornosť úplne odlišným spôsobom ako pri čítaní. Čítanie môžete prirovnať k potápaniu. Potápač sa ponorí do tichého, pokojného prostredia nepoznaných miest, kde ho takmer nič nerozptyľuje.

Jeho pozornosť je úzko zameraná a hlboko rozmýšľa o veciach, ktoré sú mu dostupné. Na druhej strane, používanie internetu je ako jazda na vodnom skútri.

Človek na skútri vo vysokej rýchlosti sleduje okolie len letmo. Otvára sa mu široký výhľad a jeho pozornosť ruší mnoho vplyvov. Zamerať pozornosť na nejakú konkrétnu vec dokáže len na chvíľku.

Štúdie preukázali, že v porovnaní s textom, ktorý je prerývaný inými odkazmi a reklamami, čítanie súvislého, neprerušovaného textu vedie k jeho rýchlejšiemu prečítaniu, lepšiemu pochopeniu, ľahšiemu rozpomenutiu si naň a jeho lepšiemu zapamätaniu.

Tí, čo čítali textovú formu prezentácie, ju považovali za pútavejšiu, informatívnejšiu a zábavnejšiu ako druhá skupina, ktorá videla prezentáciu aj s videom. Tento výsledok je jednoznačne v rozpore s doterajším presvedčením verejnosti.

Prekvapivé je aj to, že študenti, ktorí mali počas hodiny dovolené používať aj internet, si z prednášky vybavovali oveľa menej ako tí, ktorí internet nepoužívali. Toto tvrdenie sa preukázalo aj na výsledkoch testov.

Čítanie pomáha rozvíjať uvažovanie, kritické myslenie, riešenie problémov aj slovnú zásobu výraznejšie ako vizuálne médiá.

Nedá sa však povedať, že vplyv technológií je výlučne negatívny. Podľa výskumov podporujú videohry a zariadenia s obrazovkami vizuálno-priestorové schopnosti, zlepšujú reakčný čas a schopnosť rozpoznať detail medzi prebytkom informácií.

Technológie deti neohlupujú; skôr ich robia „inými“. Napríklad neobmedzené a všadeprítomné internetové vyhľadávače spôsobujú, že deti sú menej schopné zapamätať si informácie, ale lepšie si pamätajú, kde tie informácie môžu nájsť.

Keď si uvedomíme, s akou ľahkosťou sa dnes dokážeme k informáciám dopracovať, asi má svoj význam, že deti si rozvíjajú práve schopnosť rozpoznať, kde informácie hľadať.

Je možné, že keď náš mozog nebude taký zaťažovaný množstvom informácií, bude mať viac priestoru pre rozjímanie, kritické myslenie a riešenie problémov.

Čo z toho teda vyplýva pre výchovu detí? Najdôležitejšie je uvedomiť si, že priveľa času pred obrazovkou či displejom a nedostatok iných činností, ako čítanie, hranie rôznych hier, najmä tých neštruktúrovaných, pri ktorých deti využívajú svoju predstavivosť, spôsobí, že vaše deti nebudú dostatočne pripravené na život v bláznivom svete technológií.